

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Ховрак Інна Вікторівна,
ст. викладач Кременчуцького
національного університету імені
Михайла Остроградського
e-mail: khovrak.inna@mail.ru*

Формування економічної стратегії України у глобальному світі засноване на інноваційній моделі розвитку і потребує реальної оцінки сучасного стану інноваційного потенціалу і перспектив інноваційної діяльності як країни, так і регіонів. Так, розвинені країни, за різними оцінками, від 75 до 100 % приросту промислового виробництва забезпечують за рахунок використання інновацій [1, с. 25].

Регіональні аспекти інноваційного розвитку знайшли одне з провідних місць в сучасних працях вітчизняних та зарубіжних економістів. Метою даного дослідження є виявлення особливостей інноваційного розвитку окремих територіальних одиниць, зокрема в Полтавській, Сумській та Харківській обл., що входять до Північно-Східного економічного регіону.

На думку вітчизняних науковців, інноваційна діяльність поєднує у собі «всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні дії, що реально призводять до здійснення інновацій або задумані з цією метою» [2, с. 8]. Інновації прийнято поділяти на продуктові, процесні, маркетингові та організаційні.

Не зважаючи на досить потужний науковий і науково-технічний потенціал України, який формує базу інноваційного розвитку, реальний стан економіки характеризується низькою ефективністю інноваційної діяльності. Це призводить до незадовільного технічного рівня й, відповідно, низького рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку. Так, частка інноваційно-активних промислових підприємств Північно-Східного регіону складає 11,8 % у Полтавській обл., 17,9 % у Сумській обл. та 19,7 % у Харківській обл. Тобто, лише кожне восьме, шосте чи п'яте підприємство, відповідно, є інноваційно-активним (табл.1).

Інноваційна діяльність в регіоні залежить від низки факторів: організаційних (законодавча та нормативно-правова база роботи підприємств: податкові, експортно-імпортні та трудові відносини); людських (рівень професійної підготовки персоналу, умов праці і

засобів техніки безпеки на виробництві); фінансових (бюджетне фінансування досліджень і розробок, приватні інвестиції в інноваційну діяльність, використання венчурного капіталу); матеріально-технічних (фізичний та моральний знос устаткування, рівень технології виробництва) тощо.

Таблиця 1

Основні показники інноваційного розвитку промислових підприємств
Північно-Східного економічного регіону, 2010 р.*

Показники	Полтавська обл.	Сумська обл.	Харківська обл.
Кількість інноваційно-активних підприємств, одиниць	382	235	818
у % до загальної кількості промислових підприємств	11,8	17,9	19,7
Кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію за межі України, одиниць	12	13	32
Загальна сума витрат на інновації, млн. грн.	124,4	218,5	525,9
Впроваджено нових технологічних процесів	24	94	877
Освоєно інноваційних видів продукції, найменувань	72	346	191
Придбано нових технологій, одиниць	17	16	93
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн. грн.	5617,452	1208,800	1473,365
у % до загальної обсягу реалізованої промислової продукції	10,4	8,8	3,1
Обсяг реалізованої інноваційної продукції за межі України, млн. грн.	382,064	1107,793	991,225
у % до загального обсягу реалізованої інноваційної продукції	6,8	91,6	67,3

* розраховано автором з джерел [3]

Варто зауважити, що незважаючи на важливість регіональних аспектів інноваційної політики, в регіонах України відсутня чітка система її формування та реалізації. На думку вчених [4, с. 137-138], регіональні аспекти інноваційного розвитку не знайшли належного

відображення в Законі України «Про інноваційну діяльність» і потребують внесення доповнень до чинного законодавства: визначення правового статусу усіх суб'єктів інноваційної діяльності; характеру і правового статусу інноваційних територіальних утворень; об'єктивних критеріїв ефективності інноваційної діяльності (від фундаментальних досліджень до виробництва конкурентоспроможної інноваційної продукції; порядку надання преференцій, податкових пільг і фінансової підтримки суб'єктам інноваційної діяльності; повноважень органів місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності тощо. Також важливо дотримуватись загальних принципів впровадження цілеспрямованих змін в регіональній інноваційній діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Принципи впровадження цілеспрямованих змін в регіональній інноваційній діяльності

Назва принципу	Сутність принципу
Принцип локальності	Всі важливі змінні повинні бути апробовані у локальних «точках зростання» (регіонах, містах, установах), супроводжуватись аналізом, бути обговореними та методично описаними.
Принцип результативності	Всі зміни повинні впроваджуватись за умови чіткого визначення очікуваних результатів та критеріїв їх оцінки.
Принцип паралельності	Зміни повинні враховувати всі рівні: від органів управління до кінцевого виконання, а також супроводжуватись інформованістю учасників, прозорістю обговорень завдань та ухвалення рішень, висвітленням та оприлюдненням перебігу та наслідків змін.
Принцип стратегічної спроможності	Необхідність осмислення стратегічної спроможності у процесі підготовки стратегічних рішень під час здійснення змін.
Принцип організаційного змісту	Необхідність впровадження стандартів процедур розробки та організації діяльності щодо забезпечення змін, які призводять до посилення контролю над змістом початкових планів.
Принцип комунікативності	Рішення щодо стратегічних змін повинні обговорюватись та узгоджуватись з різними групами інтересів із застосуванням механізмів консультацій з громадськістю, суспільного діалогу і спеціально організованої комунікації.
Принцип глобального контексту	Всі зміни, які є пріоритетними для суспільства та держави, потрібно узгоджувати з інтеграційними процесами та світовими тенденціями.

* складено автором з джерел [2, с. 117-120]

В цілому, управління інноваційною діяльністю на регіональному рівні повинно забезпечувати: виконання регіональних складових державних цільових програм; постійний моніторинг та прогнозування інноваційної діяльності в регіоні; стимулювання розвитку інноваційно-активних підприємств; формування ефективно діючого цивілізованого ринку інновацій та розширення інноваційної інфраструктури, що забезпечить комерціалізацію результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт.

Отже, Північно-Східний економічний регіон займає вигідне географічне положення, має значний науковий потенціал та висококваліфіковані кадри, необхідні для забезпечення інноваційного розвитку. Проте відсутність власних коштів для фінансування інновацій створює перешкоди для розвитку. Рішення даної проблеми можливе завдяки наданню більшої автономії органам місцевого самоврядування, посиленню фіскальних повноважень регіонального управління, залученню зовнішніх фінансових джерел (гранти, позики, непряма підтримка). Таким чином, нагальною є потреба розробки відповідних заходів щодо активізації інноваційної діяльності в регіоні за допомогою ринкових, інституційних та адміністративних важелів.

Література

1. Казмірчук, С. Інноваційний розвиток регіону: наявний потенціал, проблеми та перспективи / С. Казмірчук // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1 (26). – С. 25-35.
2. Соловйов, В.П. Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики: Монографія / В.П. Соловйов, Г.І. Кореняко, В.М. Головатюк. – К.: Фенікс, 2008. – 224 с.
3. Матеріали Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Ахромкін, Е.М. Регіональний інноваційний розвиток національної економіки: економіко-правові аспекти / Е.М. Ахромкін // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 133-138.